

רשומות

הצעות חוק

20 בינואר 1971

921

כ"ג בטבת תשל"א

עמוד

90

חוק לשכת עורכי הדין (תיקון מס' 7), תשל"א—1971.

מ ב ו א

על פי חוק לשכת עורכי הדין, תשכ"א – 1961, כל המתעתד להיות עורך דין חייב לעבור תקופת התמחות אצל עורך דין. התמחות זו איננה מתן שירות בלבד. יש בה אמנם משום העסקה בעבודתו המשפטית של המאמן וכרוך בה מתן שכר למתמחה, אך עיקרה של ההעסקה היא אימונו וחינוכו של המתמחה והכשרתו למקצוע. מתוך כך עולה השאלה, מהו מעמדו של המתמחה כלפי מאמנו מבחינת יחסי עובד ומעביד. על פי החוק המקובל אין חניך בגדר עובדו של מעסיקו. השאלה חשובה במיוחד לגבי מתמחים בשירות המדינה, שכן חוק שירות המדינה (מינויים), תשי"ט – 1959, אינו חל עליהם, וממילא לא חל עליהם תקנון שירות המדינה. בתקנה 34 לתקנות המועצה המשפטית, תשי"ג – 1953, נקבע, שדינו של מתמחה בבית המשפט ובשירות המשפטי בתקופת התמחותו כדין עובד מדינה, אולם תקנה זו בוטלה בשנת תש"ל עם שאר תקנות המועצה המשפטית.

מעמדו של מתמחה כעובד השיבות רבה לה הן מבחינה סוציאלית (לגבי תנאי עבודתו, שכרו, חופשתו, פיצויי פיטורין וגמלאות), הן מבחינה פלילית (לענין חוקים בדבר שמירת סודיות, שוחד וכדומה החלים על עובדי ציבור), והן מבחינה אזרחית (לענין אחריות המעביד בנוזיקין). מן הראוי איפוא שמעמדו יוגדר באופן ברור. לפי המוצע, יהיה מעמדו של מתמחה כמעמד עובד לכל ענין, חוץ מן הענינים שיפורטו בתוספת.

נוסף על שאלת מעמדו של מתמחה עולה גם שאלת טיב העבודה שבה יועסק. יש מקרים, שבהם אין בעבודה המקצועית שהמאמן מעסיק בה את מתמחהו משום התמחות ממשית והמאמן מתרשל בחובתו זו כלפי המתמחה. לשכת עורכי הדין רואה, ובדין, התנהגות כזו בחומרה. על כן מוצע ליתן בידה אמצעי חוקי כנגד מאמנים שאינם ממלאים חובתם כלפי מתמחיהם, והוא – סמכות לשלול את זכותם לשמש כמאמנים.

אגב תיקון החוק, לאור הקמתם של בתי הדין לעבודה, מוצע להסמיך את שופטי בתי הדין לעבודה לאמן מתמחים.

חוק לשכת עורכי הדין (תיקון מס' 7) תשל"א-1971

1. בסעיף 29 לחוק לשכת עורכי הדין, תשכ"א-1961 (להלן – החוק העיקרי), אחרי פסקה (1) יבוא: "א) שופט של בית דין לעבודה";
2. במקום סעיף 30 לחוק העיקרי יבוא:
30. "ביתול אישור – הלשכה רשאית, לאחר שנתנה לחבר הלשכה הזדמנות לטעון טענותיו לפניה, לבטל אישור שניתן לפי סעיף 29 (4) אם נתקיימה אחת מאלה: (1) הלשכה נוכחה, על פי קובלנה של ועד מחוזי, היועץ המשפטי לממשלה או פרקליט המדינה, שהחבר לא מילא כראוי את תפקידו כמאמן; (2) החבר הורשע על ידי בית דין משמעתי ולאור הרשעתו סבורה הלשכה שאין הוא ראוי לשמש מאמן."
3. אחרי סעיף 41 לחוק העיקרי יבוא:
41. "דין מתמחה כדין עובד (א) דינו של מתמחה, לכל דבר וענין למעט החיקוקים המפורטים בתוספת, יהיה כדין עובדו של המאמן, ואם היה המאמן עובד המדינה יראו את המדינה כמעבידו. (ב) שר המשפטים, באישור ועדת העבודה של הכנסת, רשאי לשנות את התוספת, להוסיף עליה ולגרוע ממנה."
- תוספת סעיף 41

ד ב ר י ה ס ב ר

- סעיף 1** סעיף 29 לחוק לשכת עורכי הדין, תשכ"א-1961, קובע כי שופטי בית המשפט העליון ובתי המשפט המחוזיים, וכן שופטי בתי משפט השלום, לאחר ותק מסויים, יהיו מוסמכים – בתוקף מעמדם – לאמן מתמחים. עם הקמתם של בתי הדין לעבודה, מתבקש שגם שופטיהם יהיו מוסמכים לכך. וזה נוסח סעיף 29 לחוק:
- "29. ההתמחות תהיה אצל מאמן; ואלה רשאים להיות מאמנים למתמחים:
- (1) שופט בית המשפט העליון ושופט בית משפט מחוזי;
  - (2) שופט בית משפט שלום שהותק שלו כתבר הלשכה וכשופט יחד אינו פחות מחמש שנים;
  - (3) שופט צבאי משפטי כמשמעותו בחוק השיפוט הצבאי, תשט"ו-1955, שהותק שלו כחבר הלשכה וכשופט יחד אינו פחות מחמש שנים;
  - (4) חבר הלשכה בעל ותק של חמש שנים שאושר על ידי הלשכה כראוי להיות מאמן;
  - (5) חבר הלשכה בעל ותק של חמש שנים המשמש בתפקיד מתפקידי השירות המשפטי שנקבעו לענין הוראה זו על ידי שר המשפטים בצו."
- סעיף 2** סעיף 30 בנוסח הקיים קובע: "הלשכה רשאית, לאחר שנתנה לחבר הלשכה הזדמנות לטעון טענותיו לפניה, לבטל אישור שניתן לפי סעיף 29 (4) אם הורשע חבר על ידי בית דין משמעתי ולאור הרשעתו סבורה הלשכה שהוא אינו ראוי לשמש מאמן."
- התיקון המוצע מאפשר ללשכת עורכי הדין לשלול את הזכות לאמן מתמחים גם ממאמן שלא קיים כראוי את תפקידו. על החלטה לשלול את הזכות מן הטעם האמור יכול המאמן לערער לפני בית המשפט העליון, כפי שהנא יכול כיום לערער על החלטה לפי סעיף 30 בנוסח הקיים (סעיף 31 לחוק).
- סמכות זו של הלשכה – כמו סמכותה לפי סעיף 30 הקיים – כוחה יהיה יפה כלפי מאמן שהוא חבר הלשכה ואושר מטעמה להיות מאמן, מה שאין כן כלפי מאמנים שזכותם לאמן נקבעה בחוק.
- כדי למנוע תלונות קנטרניות נגד עורכי דין, מותנית סמכות הלשכה בהגשת קובלנה מצד ועד מחוזי, היועץ המשפטי לממשלה או פרקליט המדינה בלבד, גופים שחזקה עליהם שייגשו קובלתם רק אם היא מבוססת.
- סעיף 3** העיקרון הרחב שבסעיף 41 א) (א) המוצע הוא, כי מעמדו של מתמחה יהיה כמעמד עובד לכל ענין. הדברים אמורים לגבי מכלול התחומים שבהם יש משמעות למעמדו של אדם כעובד: תנאי העבודה, שכר, חופשה, פיצויי פיטורין וגמלאות, אחייות מעביד בנויקון, שמירת סודיות, איסור קבלת שוחד ועוד. עם

1 ס"ח תשכ"א, עמ' 178; תשכ"ב, עמ' 15; תשכ"ג, עמ' 66, עמ' 145; תשכ"ה, עמ' 25; תשכ"ה, עמ' 112; ח"ח תשכ"ט, עמ' 374.

"תוספת"

(סעיף 41א)

- (1) חוק פיצויי פיטורים, תשכ"ג-1963²;
- (2) חוק שירות התעסוקה, תשי"ט-1959³;
- (3) חוק החיילים המשוחררים (החזרה לעבודה), תש"ט-1949⁴;
- (4) חוק שירות המדינה (מינויים), תשי"ט-1959⁵;
- (5) חוק שירות המדינה (משמעת), תשכ"ג-1963⁶;
- (6) חוק שירות המדינה (גמלאות) [נוסח משולב], תשל"ל-1970⁷;
- (7) חוק שירות המדינה (סיוג פעילות מפלגתית ומגבית כספים), תשי"ט-1959⁸.

הוראת מעבר

5. על אף האמור בכל דין לא יהא עובד זכאי לפיצויי פיטורין או לגמלאות על פי דין כשל עבודתו כמתמחה, אף אם התמחותו היתה לפני תחילתו של חוק זה.

ד ב ר י ה ס ב ר

ביותר כלפי מתמחים, ומצד שני משום שהם כפופים לשיפוט המשמעתי של לשכת עורכי הדין.

ו. חוק שירות המדינה (גמלאות) [נוסח משולב], תשל"ל-1970, לא יחול על מתמחים בשירות המדינה, מאותם טעמים שחוק פיצויי פיטורין לא יחול עליהם.

ז. אף חוק שירות המדינה (סיוג פעילות מפלגתית ומגבית כספים), תשי"ט-1959, אינו צריך לחול על מתמחים; אופי שירותם אינו מחייב את ההגבלות המוטלות בחוק האמור על שירות המדינה.

כדי לאפשר גמישות, מוצע בסעיף 41א (ב) ששר המשפטים, באישור ועדת העבודה של הכנסת, יוסמך לשנות את רשימת החיקוקים האמורה.

סעיף 41א (א) המדצע בא גם לקביע שלגבי מתמחה בשירות המדינה נקשרים יחסי העבודה לא בינו לבין מאמנו במישרין אלא בינו לבין המדינה ורואים את המדינה כמעבידו של המתמחה.

סעיף 4 התוספת שהסעיף מתייחס אליה היא התוספת האמורה בסעיף 41א (א) המוצע והקובעת מה הם הענינים שלגביהם לא יחול הכלל כי דין מתמחה כדינו של עובד. תוספת זו ניתנת לשינוי כאמור בסעיף 41א (ב) המוצע.

סעיף 5 הסעיף הקובע הוראת מעבר בא להבטיח כי גם התמחות שהחלה לפני תחילת חוק זה תחולק המחוקק לא תבוא בחשבון לענין הישוב פיצויי פיטורין או גמלאות.

זאת יש להוציא מכלל העקרון הרחב ענינים הנדונים בחוקים המפורטים בהוספת, שהחלתם אינה תואמת את יחסי עבודתו של מתמחה, ואלה החוקים:

א. החוק המקנה זכות לפיצויי פיטורין: השירותים שמהם נהנה המאמן - המעביד - מן המתמחה הם מטבע הענין מוגבלים, ולעומתם נהנה המתמחה מן האימון המקצועי שבהשגחת המאמן. גם קבלתו לעבודה כמתמחה מוגבלת מראש לתקופה מסויימת ואין זה מן הראוי לכפות על המאמן להמשיך ולהעסיקו בתום תקופת ההתמחות או לשלם לו פיצויי פיטורין. אין לראות בסיום ההתמחות פיטורי המתמחה, שכן אין המתמחה מעונין להמשיך בעבודה בתנאים של מתמחה.

ב. חוק שירות התעסוקה אינו תואם את מצבו של מתמחה, שכן קבלתו להתמחות מותנית בהובת המאמן לאמצו ובהסכמת המתמחה לשמש את מאמנו.

ג. ההסדר הקבוע לגבי כלל העובדים לפי חוק החיילים המשוחררים (החזרה לעבודה), תשי"ט-1959, אף הוא אינו הולם את מצבם של מתמחים, שכן אין לכפות על מאמן לאמן אדם אם אין רצונו בכך. למעשה לא נתעוררו קשיים בתחום זה.

ד. חוק שירות המדינה (מינויים), תשי"ט-1959, אינו יכול לחול לגבי מתמחים, מהמת טבע עבודתם ואופיה הזמני.

ה. חוק שירות המדינה (משמעת), תשכ"ג-1963, אינו צריך לחול על מתמחים, מצד אחד משום שאמצעי הענישה שבמערכת המשמעתי של שירות המדינה אינם יעילים

6 ס"ח תשכ"ג, עמ' 50.	2 ס"ח תשכ"ג, עמ' 136.
7 ס"ח תשל"ל, עמ' 65.	3 ס"ח תשי"ט, עמ' 32.
8 ס"ח תשי"ט, עמ' 190.	4 ס"ח תשי"ט, עמ' 13.
	5 ס"ח תשי"ט, עמ' 87.